

Advies over onderwijsdecreet XXIV

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99

F +32 2 219 81 18

www.vlor.be

info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Adviesvrager: Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel op 30 september 2013

Uitgebracht door de Algemene Raad op 24 oktober 2013 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Onderwijsdecreet XXIV onder voorzitterschap van Mia Douterlungne

Besproken in de Raad Basisonderwijs op 9 oktober 2013, de Raad Secundair Onderwijs op 17 oktober 2013, de Raad Hoger onderwijs op 8 oktober en de Raad Levenslang en Levensbreed Leren op 8 oktober 2013.

Dossierbeheerder: Patrice Caremans

INHOUD

1	ALGEMENE OPMERKINGEN	2
1.1	STRAKKE TIMING	2
1.2	STATUUT FICHES	2
1.3	COMPETENTIEGERICHT FORMULEREN VAN EINDDOELEN	2
2	BASISONDERWIJS	3
2.1	COMPETENTIEGERICHT FORMULEREN VAN ONTWIKKELINGSDOELEN EN EINDTERMEN	3
2.2	HET GETUIGSCHRIFT BASISONDERWIJS	4
3	SECUNDAIR ONDERWIJS	5
3.1	TOELATINGSVOORWAARDEN ONTHAALONDERWIJS VOOR ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS	5
3.2	OVERSTAP VAN ONTHAALONDERWIJS VOOR ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS NAAR VERVOLGONDERWIJS	5
3.3	PROGRAMMATIE ONTHAALJAAR ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS	6
3.4	FLEXIBELE TRAJECTEN ONDERWIJS-WELZIJN	7
3.5	LEERPLICHT	7
3.6	COMPETENTIEGERICHT FORMULEREN VAN EINDTERMEN	8
3.7	BEWARENDE MAATREGEL EXTRA OMKADERING GELIJKE ONDERWIJSKANSEN	9
4	DEELTIJDS LEREN EN WERKEN	9
5	WERKINGSBUDGET LEERPLICHTONDERWIJS	10
6	DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS	10
7	VOLWASSENENONDERWIJS	11
7.1	COMPETENTIEGERICHT FORMULEREN VAN EINDTERMEN	11
7.2	STUDIEGEBIED NT2	12
8	STUDIEFINANCIERING	13
9	CENTRA VOOR LEERLINGENBEGELEIDING	14
10	KWALITEITSDECREET	14

1 Algemene opmerkingen

1.1 Strakke timing

De Vlor is steeds vragende partij geweest om verzameldecreten tijdig goed te keuren. Een laattijdige goedkeuring en laattijdige communicatie naar scholen en naar de verschillende onderwijspartners belemmeren immers een vlotte organisatie van het volgende schooljaar. De Vlor vindt het dan ook een pluspunt dat het verzameldecreet dit werkjaar nu al ter advisering voorligt.

De vertegenwoordigers van de verschillende geledingen in de Vlor betreuren echter dat zij opnieuw, zeker in het begin van het schooljaar, nauwelijks de tijd krijgen om hun achterban te consulteren. Bovendien heeft deze strakke timing voor gevolg dat de adviesverlening over dit decreet simultaan moet verlopen met de adviesverlening over het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs terwijl in dit voorontwerp van decreet al enkele bepalingen opgenomen zijn die een operationalisering zijn van dat masterplan.

1.2 Statuut fiches

De overheid voegde bij het voorontwerp van decreet een reeks fiches met voorstellen tot wijzingen aan decreten. Een deel van die voorstellen zijn niet terug te vinden in het voorontwerp van decreet. De Vlor vraagt zich af wat het statuut is van de fiches. Zullen de voorstellen eruit later nog aan het decreet worden toegevoegd? De Vlor herhaalt hierbij zijn bezorgdheid die hij ook formuleerde in andere adviezen over verzameldecreten. De ontwerpen van genummerde decreten die uiteindelijk in het Vlaams Parlement ingediend en goedgekeurd worden, bevatten steeds een groot aantal artikelen dat nog niet opgenomen was in het voorontwerp van genummerd decreet dat de overheid ter advisering voorlegde aan de Vlor. Deze werkwijze heeft als gevolg dat een groot deel van het decreet niet besproken kan worden in de Vlor. De raad betreurt dit omdat dat voor geledingen zoals studenten, leerlingen, ouders en sociaal culturele organisaties, de enige mogelijkheid is tot inspraak.

1.3 Competentiegericht formuleren van einddoelen

Het voorontwerp van onderwijsdecreet XXIV legt in alle onderwijsniveaus, met uitzondering van het hoger onderwijs, de juridische basis die de overheid nodig heeft om alle einddoelen competentiegericht te formuleren. De Vlor aanvaardt dat competentiegericht formuleren van einddoelen een meerwaarde heeft voor einddoelen die gericht zijn op functioneren op de arbeidsmarkt. Hij is veel genuanceerder over de meerwaarde van competenties voor andere aspecten van het onderwijscurriculum. Zo wijst de Vlor het competentiegericht formuleren van einddoelen in het basisonderwijs resoluut af. In de andere onderwijsniveaus bindt hij het competentiegericht formuleren van einddoelen aan strikte voorwaarden die de vrijheid van de onderwijsverstreckers om zelf hun onderwijsmethode te bepalen, om in te spelen op de leernoden en ontwikkelingsbehoeften van hun leerlingen en om het eigen pedagogisch project te realiseren, moeten garanderen.

De Vlor vindt dat de format voor de formulering van einddoelen deze voorwaarden onvoldoende respecteert. Hij drukte dit ook uit in zijn advies over het format einddoelen en vraagt aan de overheid om vooraleer hiervoor een decretale basis te leggen, hierop een antwoord te formuleren

en opnieuw de dialoog aan te gaan met de onderwijsverstrekkers en de andere betrokkenen bij het onderwijs. De raad vreest dat competentiegericht formuleren van einddoelen op basis van het format zoals het nu voorligt, te sterk ingrijpt op de vrijheid van de onderwijsverstrekkers.

2 Basisonderwijs

2.1 Competentiegericht formuleren van ontwikkelingsdoelen en eindtermen

Art. II.3 en Art. II.4

Deze bepalingen bieden de juridische basis om alle einddoelen competentiegericht te formuleren. De bestaande afwijkmogelijkheid blijft behouden, maar aan de voorwaarden wordt toegevoegd dat deze einddoelen competentiegericht geformuleerd moeten zijn.

De Vlor vraagt om deze artikelen te schrappen en verwijst hiervoor naar opeenvolgende adviezen waarin hij aantoont dat dit niet past bij de eigenheid en de opdracht van het basisonderwijs.

In zijn advies over het format voor einddoelen stelt de Vlor dat competentiegericht werken wel een meerwaarde heeft voor leercontexten die gericht zijn op functioneren op de arbeidsmarkt, maar niet voor andere aspecten van een onderwijskwalificatie. Dit geldt bij uitstek voor het basisonderwijs. Daarbij leven in de raad volgende bedenkingen:

- Vertrekken vanuit leernoden en ontwikkelingsbehoeften van lerenden is een kernopdracht voor onderwijs. Daarom mag de overheid geen dwingend kader uitwerken dat ontwikkelingsgericht en leerlinggericht werken onmogelijk maakt.
- Vorming is zowel gericht op persoonlijkheidsvorming als op maatschappelijke activiteiten. Onderwijs moet alle aspecten die belangrijk zijn voor de integrale ontwikkeling van een leerling, kunnen blijven aanbieden.
- Competentiegericht onderwijs is een van de mogelijke onderdelen van een onderwijsconcept en een onderwijsmethode. De overheid moet zich behoedzaam opstellen op dergelijke domeinen. Trouwens, een aanpassing van het eindtermenkader is niet noodzakelijk om competentiegericht onderwijs te realiseren waar dat haalbaar, wenselijk en relevant is. De brede waaier aan eindtermen die nu is vastgelegd, laat toe om op het niveau van de leerplannen keuzes te maken en te komen tot competentiegericht onderwijs.¹
- Door de einddoelen competentiegericht te formuleren, worden zij uit elkaar getrokken in een nog strikter kader. Hierdoor wordt het al zeer strikte kader van de einddoelen nog strakker geformuleerd. Dit beperkt de ruimte voor leerplanmakers en leraren om vanuit hun eigen pedagogisch project klemtonen te leggen. Het is trouwens absoluut noodzakelijk dat er, naast de eindtermen en de leerplandoelen, ruimte blijft voor de leerkracht om in te spelen op specifieke vragen en belangstellingspunten van leerlingen.

¹ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over een format voor einddoelen](#), 20 december 2012, p. 2.

- Door de einddoelen uiteen te trekken in diverse bouwstenen ontstaat een nog meer mechanistische opbouw van de einddoelen en legt de overheid de leerlijnen vast. De onderwijsverstrekkers zien de beschrijving van bouwstenen en de ontwikkeling van een leerlijn op weg naar een einddoel als een deel van hun vrijheid.²

In zijn advies over de erkenning van onderwijskwalificaties voegt de Vlor hieraan toe dat de overheid in zijn concretisering van de kwalificatiestructuur impliciet toegeeft dat de niveaudecriptoren niet hanteerbaar zijn om einddoelen te beschrijven. Zij verwacht van de ontwikkelaars alleen dat ze descriptorelementen gebruiken bij de formulering van einddoelen, niet dat ze de einddoelen toeschrijven naar niveaudecriptoren. De Vlor wijst daarbij op de manke koppeling tussen de inschaling van rechtswege van onderwijsniveaus en –vormen en de niveaudecriptoren zoals ze zijn beschreven in artikel 6 van het decreet VKS. In zijn advies over het format voor einddoelen illustreerde de raad dit met een voorbeeld. Het lager onderwijs wordt ingeschaald op het niveau 1 van de VKS. Maar de eindtermen zelf liggen op een hoger competentieniveau dan beschreven in de niveaudecriptoren. Dit heeft voor gevolg dat een leerling uit het vierde leerjaar al de competenties beheerst die vanuit het functioneren in een arbeidscontext geformuleerd zijn als niveaudecriptoren voor niveau 1. De Vlor vreest dat dit bij toekomstige herzieningen van eindtermen zal leiden tot een niveauperlag van het lager onderwijs.³

2.2 Het getuigschrift basisonderwijs

Art. II.5

Dit artikel koppelt het getuigschrift basisonderwijs aan de doelen uit het leerplan die het bereiken van de eindtermen beogen.

De Vlor vraagt de schrapping van dit artikel omdat het een voorafname is op de uitrol van het masterplan voor het basisonderwijs. De Vlor wil eerst de hele discussie voeren en afronden over de toekomst en de eigenheid van het basisonderwijs. Hij kan de operationalisering van een klein deel van die hervorming niet beoordelen, vooraleer hij zicht heeft op het geheel van de toekomst van het basisonderwijs.

² Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over een format voor einddoelen](#), 20 december 2012, p. 5.

³ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over het ontwerpbesluit over de erkenning van onderwijskwalificaties 1 t/m 4](#), 26 september 2013, p. 4.

3 Secundair onderwijs

3.1 Toelatingsvoorwaarden onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers

Art. III.1

Leerlingen die in een asielcentrum verblijven, zullen voortaan voldoen aan de toelatingsvoorwaarden voor de onthaalklas. Voor hen moet de school geen afwijking meer aanvragen.

Deze wijziging volgt het Vlor-advies over het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers. De raad vroeg daarin dat, net zoals in het basisonderwijs, leerlingen uit het secundair onderwijs die in een open asielcentrum verblijven, automatisch tot de doelgroep van het initieel onthaalonderwijs zouden behoren.⁴

3.2 Overstap van onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers naar vervolgonderwijs

Art. III.10, Art. III.38 en Art. III.39

De voorgestelde artikelen bepalen dat de toelatingsklassenraad bij zijn beslissing over de toelating van een leerling uit het onthaalonderwijs tot vervolgonderwijs rekening moet houden met het advies van de klassenraad van het onthaaljaar. Elke beslissing die afwijkt van dat advies moet hij motiveren.

Ook dit voorstel sluit aan bij het Vlor-advies over onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers waarin de raad vroeg om de kwaliteit van de beslissing van de toelatingsklassenraad bij de overstap naar vervolgonderwijs te verbeteren. De raad stelde voor om de school die het onthaaljaar aanbiedt te verplichten een advies af te leveren aan de toelatingsklassenraad van het vervolgonderwijs en om bij een beslissing die afwijkt van het advies van de onthaalschool de toelatingsklassenraad te verplichten om expliciet te motiveren waarom hij het advies niet gevolgd heeft. De Vlor vroeg in zijn advies ook om bij de beraadslaging van de toelatingsklassenraad de vervolgcoach uit te nodigen.⁵ Hij vraagt aan de overheid om in het nieuwe artikel in te schrijven dat, indien er een vervolgcoach is, die ook uitgenodigd wordt voor die toelatingsklassenraad.

⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers](#), 24 januari 2013, p. 6, 4.3.

⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers](#), 24 januari 2013, p. 18.

3.3 Programmatie onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers

Art. III.21 en Art. III.22

Vanaf het schooljaar 2014-2015 zijn er nieuwe regels voor de programmatie van structuuronderdelen in het voltijds gewoon secundair onderwijs. De overheid wil met deze operatie niet raken aan het aanbod van het onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers. Zij voegt dit voor alle duidelijkheid toe aan de decretale bepalingen en schrijft specifieke programmatieregels in voor het onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers:

- *De scholengemeenschap moet de programmatie aanvragen bij de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap. Bij die aanvraag gaat een protocol van de onderhandelingen in het bevoegd lokaal comité.*
- *De Vlaamse Regering beslist over de programmatie na advies van de Vlor, de onderwijsinspectie en de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap. Zij krijgen tien dagen om dit advies uit te brengen.*

Ook het Vlor-advies over het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers pleitte ervoor om in het secundair onderwijs de onthaalklassen uit de programmatiestop in het secundair onderwijs te lichten.⁶ De Vlor sluit zich dus aan bij dit voorstel van de overheid.

De Vlor gaat akkoord met het voorstel om het aanbod van onthaalonderwijs te organiseren per scholengemeenschap, maar heeft wel enkele opmerkingen bij de modaliteiten. Een scholengemeenschap kan geen programmatieaanvraag indienen. De scholengemeenschap kan immers geen inrichter zijn van onderwijs. Het zijn het schoolbestuur of de schoolbesturen die samen de scholengemeenschap vormen, die de programmatie moeten aanvragen.

De Vlor begrijpt dat de overheid omwille van de eenvormigheid ook hier 1 mei wil invoeren als uiterste datum voor de programmatie van het onthaaljaar. Toch vraagt hij om de aanvragers de mogelijkheid te bieden om veel soepeler in te spelen op de realiteit. Anderstalige nieuwkomers kunnen zich om op het even welk moment aan de schoolpoort aanbieden.

Om scholen toe te laten vlot in te spelen op de behoefte aan onthaal voor anderstalige nieuwkomers wil de Vlor zich ook engageren om, zodra een school de programmatie van een onthaaljaar vraagt, binnen de 10 werkdagen hierover een advies te formuleren. Hij vindt wel dat er een groot contrast is tussen de beperkte termijn die de onderwijsinspectie, de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Onderwijsraad krijgen om een advies te formuleren enerzijds en het gebrek aan enige termijn voor de Vlaamse Regering om hierover beslissing te nemen anderzijds.

⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers](#), 24 januari 2013.

3.4 Flexibele trajecten onderwijs-welzijn

Art. III.8 en Art. III.9

De overheid doopt de 'Time-out projecten' om tot 'flexibele trajecten onderwijs-welzijn'. Deze flexibele trajecten zijn schoolvervangende projecten, waarbij aandacht is voor het opvolgen van het curriculum en jongeren de mogelijkheid behouden om opnieuw aan te sluiten bij het gewoon of buitengewoon secundair onderwijs. Scholen kunnen zich ook laten ondersteunen door organisaties die schoolvervangende trajecten aanbieden. Het decreet machtigt de Vlaamse Regering om de voorwaarden te bepalen voor de subsidiëring van deze organisaties.

De Vlor vraagt om bij de vaststelling van de voorwaarden voor de subsidiëringen, de selectie en de evaluatie van deze flexibele trajecten rekening te houden met het advies van de Vlor over adequate onderwijsleertrajecten voor leerlingen die uit de boot vallen.⁷ Het besluit moet het recht van leerlingen op regulier onderwijs en de draaischijffunctie van het clb garanderen. De selectie van de organisaties moet uitmonden in een continuüm van trajecten.

De Vlor vindt het positief dat schoolvervangende projecten in de toekomst meer aandacht zullen hebben voor de opvolging van het curriculum. Zo blijft de aansluiting met het regulier onderwijs het vooruitzicht. De raad vraagt om het brede onderwijsveld te betrekken bij de uittekening van de trajecten.

De Vlor vindt de tekst van het artikel zelf verwarrend. Hij kan gelezen worden als een vervanging van de opvang en begeleiding van leerlingen die tijdelijk uit het onderwijs worden genomen door ondersteuning aan de school door een organisatie bij de opvang van die leerlingen. Hij vraagt om de formulering 'Scholen kunnen zich laten ondersteunen door organisaties die flexibele trajecten onderwijs-welzijn aanbieden' te vervangen door de formulering 'Leerlingen die tijdelijk uit het onderwijs worden genomen, kunnen ingeschreven worden in flexibele trajecten onderwijs-welzijn'.

3.5 Leerplicht

Art. III.11, Art. III.12, Art. III.13, Art. III.14, Art. III.15, Art. III.16 en Art. IX.1

De overheid vervangt het hoofdstuk over controle op de inschrijvingen in de codex door een hoofdstuk 'Leerplicht'. Dit nieuwe hoofdstuk neemt alle bepalingen uit de leerplichtwet die behoren tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen over en actualiseert ze. De wet op de leerplicht wordt opgeheven, met uitzondering van de bepalingen die tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren.

Het voorstel van decreet machtigt de Vlaamse Regering om zowel voor leerplichtige als voor niet-leerplichtige jongeren de controle op de inschrijvingen, op het geregeld schoolbezoek en op het

⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de visietekst jeugdzorg](#), 24 mei 2012, p. 8, 3.7.

werkplekieren te regelen en om te bepalen welke redenen van afwezigheid als geldig kunnen aanvaard worden.

De Vlor vraagt om het werkplekieren uit die bepaling te schrappen. Werkplekieren is immers altijd een geïntegreerd deel van een opleiding en kan verschillende vormen aannemen.

3.6 Competentiegericht formuleren van eindtermen

Art. III.18, Art. III.19, Art. III.25, Art. III.26 en Art. III.37

De overheid schrijft in de codex secundair onderwijs en in het decreet leren en werken de decretale basis in voor het competentiegericht formuleren van ontwikkelingsdoelen, eindtermen en specifieke eindtermen. De bestaande afwijkingsmogelijkheid blijft behouden, maar aan de voorwaarden wordt toegevoegd dat deze einddoelen competentiegericht geformuleerd moeten zijn.

De Vlor vraagt de schrapping van deze bepalingen uit het voorontwerp van decreet omdat deze wijzigingen aan de regelgeving niet dringend zijn en de vertaling van de Vlaamse kwalificatiestructuur naar onderwijskwalificaties als één geheel te bekijken. De invoering van competentiegericht formuleren van einddoelen is een fundamentele wijziging aan de onderwijswetgeving die niet thuishoort in een verzameldecreet.

In zijn advies over het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs schrijft de Vlor hierover:

“De Raad Secundair Onderwijs gaat akkoord met het voorstel om de notie ‘eindtermen/vakoverschrijdende eindtermen’ te vervangen door ‘competenties’ maar de Vlor wil niet dat dit gekoppeld wordt aan een bepaalde pedagogische methode om competentiegericht onderwijs een pedagogische en didactische onderbouwing te geven. De keuze voor een methode behoort tot de pedagogische vrijheid van de onderwijsverstrekker. Het kader dat de overheid creëert moet ruimte bieden voor verschillende werkvormen, didactische methodes en leertheorieën zoals competentiegericht onderwijs en e-leren. Een goede onderwijsstructuur moet continu kunnen inspelen op nieuwe inzichten en ontwikkelingen. De vrijheid van de onderwijsverstrekkers is dus zeker breder dan te bepalen welke competentie in welk vak of vakkencluster behaald moet worden.

Het invoeren van “competenties” in plaats van eindtermen, moet binnen duidelijke voorwaarden gebeuren:

- De competenties verduidelijken de leerresultaten over onderwijsniveaus en over vakken heen. Competenties zijn vanuit dit perspectief een meerwaarde want ze bieden de ruimte om vakoverstijgend, in verschillende leercontexten en projectmatig te werken. De competenties mogen in geen geval beletten dat onderwijsverstrekkers leer- en onderwijsprocessen uittekenen vanuit leernoden en ontwikkelingsbehoeften van lerenden. Competenties zijn onderwijsdoelen voor een bepaalde leerlingengroep die de overheid hanteert om de kwaliteit van onderwijs te toetsen.
- De Vlor is ook bezorgd over de wijze waarop de huidige vakoverschrijdende eindtermen en de attitudinale eindtermen een plaats zullen krijgen in het nieuwe competentiekader. Het

moet voor de scholen duidelijk zijn welke doelen te bereiken of na te streven zijn. Hiervoor moet er een voldoende legistische basis bestaan.

- De afwijkingsprocedure die nu bestaat voor de eindtermen, moet behouden blijven voor de competenties.
- De klassenraad blijft autonoom oordelen over de evaluatie van een leerling met het oog op studiesanctionering.
- De Vlor bevestigt zijn kritische houding ten opzichte van de format en dringt aan op een heroverweging ervan. De raad ziet hiervoor een opening daar waar het masterplan stelt dat er moet worden nagegaan of de format spoort met de uitgangspunten van het plan.
- De invoering van competenties en de vrijheid van onderwijsverstrekkers om te bepalen in welk vak de competenties behaald moeten worden, mag er niet toe leiden dat leerlingen in het secundair onderwijs niet meer kunnen veranderen van school. Er moet gezocht worden naar manieren om overgangen te garanderen en de wijze waarop de leerkracht zicht krijgt op de beginsituatie van de leerling.
- De Vlor vindt het geen goed idee om competenties te verkavelen over individuele leerkrachten. Het schoolteam en niet de individuele leerkrachten zijn verantwoordelijk voor het realiseren van de competenties. Voor de Vlor is een verbreding van de verantwoordelijkheid van een schoolteam een verworvenheid. De realisatie van de competenties moet worden opgenomen in de bestaande kwaliteitszorgprocedure.⁸

3.7 Bewarende maatregel extra omkadering gelijke onderwijskansen

De Vlor vraagt om in Onderwijsdecreet XXIV de verlenging in te schrijven van de GOK-cyclus die op het einde van dit schooljaar afloopt. Het voorstel om de extra omkadering voor gelijke onderwijskansen te integreren in de reguliere omkadering is pas realiseerbaar op langere termijn. Daarom vraagt de Vlor hiervoor nu 'bewarende' maatregelen.

4 Deeltijds leren en werken

Art. III.31, Art. III.32 en Art. III.33

De overheid schrijft in de codex secundair onderwijs in dat een schoolbestuur de programmatie van een nieuw centrum door splitsing van een bestaand centrum en de ingebruikname van een nieuwe vestigingsplaats moet aanvragen uiterlijk op 1 mei van het voorafgaand schooljaar. Ook een nieuwe opleiding in een nieuw centrum of een nieuwe vestigingsplaats moet vóór 1 mei worden aangevraagd om na controle door de onderwijsinspectie vanaf het volgende schooljaar gefinancierd of gesubsidieerd te kunnen worden.

De Vlor wijst er op dat als gevolg van een bepaling in OD XXIII vanaf 1 september 2014 de programmatie van een opleiding in het deeltijds beroepssecundair onderwijs vrij wordt en op om

⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. *Advies over het masterplan hervorming secundair onderwijs*, 24 oktober 2013, p. 24.

het even welk tijdstip van het schooljaar kan gebeuren, mits een voorafgaandelijke melding aan de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap. De Vlor vraagt om de andere bepalingen over programmatie in het deeltijds beroepssecundair onderwijs hier op af te stemmen. Als een opleiding kan starten om op het even welk moment van het schooljaar, dan is het logisch dat een schoolbestuur, zo nodig, hiervoor een nieuwe vestigingsplaats in gebruik kan nemen.

5 Werkingsbudget leerplichtonderwijs

Art. III.24, Art. III.30 en Art. IX.5

De overheid verschuift de evaluatie van het nieuwe financieringssysteem voor de werkmiddelen van 2012 naar 2013 en 2014.

De overheid schrijft in belangrijke decreten een beleidsevaluatie in. Maar de termijn die zij daarvoor voorziet is vaak te kort en de middelen onvoldoende. Daardoor zijn er niet altijd onderzoekers te vinden die geïnteresseerd zijn om die beleidsevaluatie uit te voeren of gebeurt de evaluatie op een te smalle basis om voldoende betrouwbare resultaten op te leveren om te gebruiken als basis om het beleid bij te sturen.

6 Deeltijds kunstonderwijs

Art. IV.1 en Art. IV.2

Deze artikelen leggen de decretale basis voor het competentiegericht formuleren van de eindtermen en basiscompetenties in het deeltijds kunstonderwijs. De bestaande afwijkingsmogelijkheid blijft behouden, maar aan de voorwaarden wordt toegevoegd dat deze einddoelen competentiegericht geformuleerd moeten zijn.

De Vlor vraagt de schrapping van dit artikel uit het voorontwerp van decreet. Competentiegericht formuleren van eindtermen in het DKO maakt deel uit van de hervorming van het DKO. De Vlor heeft op dit ogenblik nog geen zicht op de andere decretale teksten en kan dus nog niet oordelen over hoe dit onderdeel past in het geheel van de hervorming van het DKO. Competentiegericht formuleren van einddoelen in het DKO heeft gevolgen voor de eindtermen in het KSO en hangt samen met de uitrol van de hervorming van het secundair onderwijs.

De Vor aanvaardt dat competentiegericht formuleren van einddoelen een meerwaarde heeft voor einddoelen die gericht zijn op functioneren op de arbeidsmarkt. Hij is veel genuanceerder over de meerwaarde van competenties voor andere aspecten van het onderwijscurriculum. Ook in het deeltijds kunstonderwijs vindt hij dat competentiegericht formuleren van einddoelen alleen kan op voorwaarde dat die einddoelen de vrijheid van de onderwijsverstrekkers garandeert om zelf hun onderwijsmethode te bepalen, om in te spelen op de leernoden en ontwikkelingsbehoeften van hun leerlingen en om het eigen pedagogisch project te realiseren.

De Vlor vindt dat het format voor de formulering van einddoelen deze voorwaarden onvoldoende respecteert. Hij drukte dit ook uit in zijn advies over het format en vraagt aan de overheid om alvorens een decretale basis te leggen, hierop een antwoord te formuleren en om hierover opnieuw de dialoog aan te gaan met de onderwijsverstrekkers en de andere betrokkenen bij het

onderwijs. De raad vreest dat competentiegericht formuleren van einddoelen op basis van het format zoals het nu voorligt, te sterk ingrijpt op de vrijheid van de onderwijsverstrekkers.

7 Volwassenenonderwijs

7.1 Competentiegericht formuleren van eindtermen

Art. VI.1

Dit artikel vervangt in het artikel over de formulering van eindtermen en specifieke eindtermen de verplichting om daarbij gebruik te maken van niveaudecriptoren door de verplichting om gebruik te maken van descriptorelementen.

Volgens de Vlor is dit voorstel overbodig omdat ODXXIII deze technische correctie al aanbracht.

Art. V.2 en Art. V.3

Deze artikelen leggen de decretale basis voor het competentiegericht formuleren van de eindtermen, specifieke eindtermen en basiscompetenties in het volwassenenonderwijs. Er wordt een bepaling ingeschreven dat de basiscompetenties niet alleen voor de opleidingen die leiden tot een erkende beroepskwalificatie worden ontwikkeld op basis van descriptorelementen. In de andere onderwijsniveaus wordt bij de mogelijkheid tot afwijking ook ingevoegd dat in dat geval de einddoelen ook competentiegericht moeten geformuleerd worden. In het overeenkomstig artikel in het decreet volwassenenonderwijs gebeurt dit niet.

De Vlor vraagt de schrapping van deze artikelen uit het voorontwerp van decreet.

De Vlor heeft vragen bij de uitbreiding van de juridische basis om einddoelen competentiegericht te formuleren op basis van descriptorelementen tot de basiscompetenties. Hij formuleert op dit punt dezelfde bedenkingen als opgenomen in de commentaar bij dezelfde bepaling voor het secundair onderwijs. (zie 3.6)

Volgens de raad zijn de descriptorelementen niet geschikt om te gebruiken als basis voor de ontwikkeling van basiscompetenties.

In het volwassenenonderwijs stelt zich een bijkomend probleem. Daar wordt het begrip basiscompetenties op verschillende manieren gebruikt. In opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs die leiden naar een beroep zijn de basiscompetenties de einddoelen en nemen ze de erkende beroepskwalificaties op herkenbare wijze op. In de opleiding Aanvullende Algemene Vorming van het secundair volwassenenonderwijs, zijn basiscompetenties verbredingsdoelen. Ze gaan verder dan de eindtermen die voor de opleiding zijn geformuleerd. In het leergebied wiskunde van de basiseducatie zijn basiscompetenties dan weer tussenliggende doelen op weg naar de eindtermen. Ook voor de eindtermen die corresponderen met de eindtermen van het lager onderwijs (op niveau 1 van de kwalificatiestructuur.) zijn dergelijke onderliggende basiscompetenties geformuleerd. Volgens de Vlor is het niet zinvol om in dat geval descriptorelementen te gebruiken bij de formulering van die basiscompetenties. De raad vraagt

om in het volwassenenonderwijs het begrip basiscompetenties steeds op dezelfde manier te gebruiken.

7.2 Studiegebied NT2

Art. V.4

De overheid past de toelatingsvoorwaarden aan voor de opleidingen vanaf richtgraad 2. Cursisten hoeven niet langer zowel de mondelinge als de schriftelijke vaardigheden op het niveau van de vorige richtgraad te behalen om voor de vaardigheden waarvoor ze wel het niveau van de vorige richtgraad behaald hebben, toegelaten te worden tot de volgende richtgraad.

Deze bepaling is conform het advies van de Vlor over de voorstellen tot opleidingsprofielen voor het secundair volwassenenonderwijs.⁹

Art. V.5

Dit artikel verplicht de centra voor volwassenenonderwijs die onderwijsbevoegdheid hebben voor het studiegebied Nederlands tweede taal, individuele leertrajectbegeleiding te organiseren. Dit leertraject moet in overleg met de cursist tot stand komen. Het centrum moet van dit overleg een schriftelijke neerslag maken en dit toevoegen aan het cursistendossier.

De Vlor vraagt de schrapping van dit artikel. Hij erkent de meerwaarde van individuele leertrajectbegeleiding, maar heeft principiële, pedagogische, organisatorische en juridisch-technische bezwaren bij de wijze waarop dit nu als een verplichting wordt opgelegd aan alle centra die onderwijsbevoegdheid hebben voor het studiegebied Nederlands tweede taal.

Dit artikel creëert onverantwoorde bijkomende regeldruk voor de centra. De raad vindt trajectbegeleiding zeker nodig, maar aanvaardt niet dat de overheid bepaalt hoe en wanneer dit moet gebeuren. Bovendien leidt de verplichting tot een schriftelijke neerslag tot bijkomende en overbodige administratie.

Dit is een uniforme maatregel voor alle centra. De Vlor vraagt aan de overheid om meer vertrouwen te hebben in de centra. Het is de taak van de overheid om scherpe doelen vast te leggen. Zij kan de centra dan beoordelen op de realisatie van die doelen en daarbij rekening houden met de context waarin die centra werken. De manier waarop de centra die doelen bereiken, is geen zaak van de overheid.

Deze verplichting verengt de aanwendingsmogelijkheid van de 10 % bijkomende leraarsuren die de centra die NT2 aanbieden ontvangen voor de verkenning van de onderwijsbehoeften van de cursisten, de exemplarische kennismaking van de cursisten met de inhoud en de werkwijzen van de opleidingen in het volwassenenonderwijs en de stimulering van de cursisten om zich na het doorlopen van het programma NT2 verder te vervolmaken en door te stromen naar ander educatief aanbod. De Vlor vreest dat deze verplichting ten koste zal gaan van andere initiatieven,

⁹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over voorstellen van opleidingsprofielen voor het secundair volwassenenonderwijs](#), 5 maart 2013, p. 8.

die centra nemen om cursisten met specifieke behoeften bijkomend te ondersteunen en vooruit te helpen.

Het artikel bepaalt ook hoe die trajectbegeleiding moet gebeuren. De raad vraagt zich af wat de zin is om met een cursist die nog geen Nederlands kent, te overleggen over het traject dat hij zal volgen om Nederlands te leren. Daardoor legt zij niet alleen een overbodige last op de centra, maar ook op de cursisten.

Deze bijkomende opdracht kunnen de centra onmogelijk realiseren met het personeel waarover zij vandaag beschikken. Vooral voor centra met veel cursisten NT2 is deze verplichting onuitvoerbaar.

De Vlor vindt dat deze maatregel onvoldoende afgestemd is op wat er nu al gebeurt in de Huizen van het Nederlands. Zolang het concept van de leerwinkels niet duidelijk is, vindt de raad deze maatregel ook meer dan voorbarig.

Bovendien is dit artikel veel te generiek. Het bepaalt dat alle centra die onderwijsbevoegdheid hebben voor opleidingen van het studiegebied Nederlands tweede taal verplicht worden om voor elke cursist een individuele leertrajectbegeleiding te organiseren. De raad veronderstelt dat bedoeld wordt dat centra die opleidingen Nederlands tweede taal effectief aanbieden, verplicht worden om cursisten uit die opleidingen leertrajectbegeleiding aan te bieden.

8 Studiefinanciering

Art. VIII.4

Het voorontwerp van decreet bepaalt dat voor de leerling of student die het voorgaande school- of academiejaar in aanmerking kwam voor een school- of studietoelage en waarvoor tijdens het lopende school- of academiejaar geen aanvraag werd ingediend, de afdeling studietoelagen zelf het recht op een school- of studietoelage zal onderzoeken. Dat onderzoek kan volgens het decreet starten vanaf 1 februari van het lopende school- of academiejaar. Het voorstel wijzigt die datum. De afdeling studietoelagen kan haar onderzoek al starten op 1 september en ten laatste op 1 juni.

De Vlor verheugt zich over de inspanningen die de overheid doet om de automatische toekenning van studietoelagen mogelijk te maken. Hij is hiervoor sinds lang vragende partij.¹⁰ Dit voorstel gaat alleen over de automatische toekenning van toelaten voor leerlingen en studenten die tijdens het voorgaande schooljaar al een schooltoelage of studietoelage ontvingen. Ouders en

¹⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over het verslag 'Strijd tegen armoede, evoluties en perspectieven, een bijdrage aan politiek debat en politieke actie'](#), 23 oktober 2008, p. 13.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies opvang en onderwijs voor jonge kinderen \(OOJK\)](#), 6 april 2011.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over geïntegreerde omkadering basisscholen](#), 21 september 2011.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de discussienota 'Treden naar succes, werk en leren. Het hoger beroepsonderwijs in het Vlaamse onderwijs'](#), 22 november 2007, p. 23.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het hoger beroepsonderwijs](#), 9 oktober 2008, p. 16.

studenten moeten nog steeds zelf de stap zetten om voor de eerste keer een school- of studietoelage te ontvangen. De Vlor vraagt aan de overheid om ook werk te maken van de automatische toekenning van de eerste school- of studietoelage. Pas dan zal iedereen die er recht op heeft er ook één ontvangen. Voor ouders in armoede blijft de aanvraag van een school- of studietoelage immers een drempel.

9 Centra voor leerlingenbegeleiding

Art. IX.3

De overheid doet hier een technische wijziging aan het decreet over de centra voor leerlingenbegeleiding. Zij doet dit in onderwijsdecreet XXIV omdat het decreet tot aanpassing van de berekeningswijze van de omkadering van de clb niet zal klaar zijn tegen de volgende berekening van de omkadering.

De raad neemt acte van de vaststelling dat de nieuwe berekeningswijze voor de clb niet zal klaar zijn tegen de volgende berekening van de omkadering. Hij vraagt zich af hoe die verdeling dan zal gebeuren en blijft zich verzetten tegen de gesloten enveloppe als basis voor de berekening van die omkadering.

10 Kwaliteitsdecreet

Art. IX.6

Dit artikel machtigt de Vlaamse Regering om ook de doelgroepen te bepalen voor de nascholingsinitiatieven die noodzakelijk zijn om de implementatie van onderwijservormingen te ondersteunen.

De Vlor vraagt om dit artikel te herschrijven en de Vlaamse Regering te machtigen om de doelgroepen te bepalen die minimaal kunnen deelnemen aan nascholingsinitiatieven. Zo kunnen de organisatoren ook andere doelgroepen toelaten waarvoor hun aanbod interessant is.

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Harry Martens
voorzitter